

Õpetajaks koolitatu stuudiumi lõpul?

NA-E-1988-13-03.02

Õpetajate koolitamine TRÜ-s on vastuolusid täis protsess. See on alati nii olnud, ent tänapäeval on saanud vastuolud eriti ilmsiks ja talumatuks.

Vastuolud on tulenenud ülikoolihariduse dualistlikest eesmärkidest neis teaduskondades, kes õpetajaid koolitavad. Peame andma üliõpilasele õpetaja kutse ning koolituse, mis seda õigustab. Teiselt poolt peame andma erialase ettevalmistuse, mis rahuldaks ka muid rahvamajandus- ja kultuuriasutusi, kuhu ülikooli lõpetanud samuti suurel hulgal tööle suunatakse.

On erialasid, kus õpetajate rakendus mittepedagoogilistel erialadel on küllalt suur. Näiteks füüsika, keemia, bioloogia. Mõnede erialade lõpetajatest (näiteks filoloogid) läheb aga enamik õpetajaks. On ka vaja küllalt kitsa eriala spetsialiste, kuigi vähesel hulgal. Rahvusteaduste alal polegi neid võimalik mujal koolitada, seda saab ja peab tegema ülikool.

Loomulikult peaks spetsialist olema väga haritud, töötagu ta siis õpetajana või mõnel muul alal. Seepärast on viimasel ajal hakatud rääkima, et ülikoolis tuleb süvendada erialakeskset ettevalmistust. Selle all mõistetakse tavaliselt teoreetilist, ettevalmistust. Põhilise takistajana tuuakse esile suur ajakulu nn. üldainetele, ent samuti pedagoogilisele ettevalmistusele.

Samas on praegu nõuded õpetajate koolituse suhtes märksa kõrgemad kui varem. See pole pelk loosung, vaid tuleneb meie kooliüüendusest. Seni on sageli ülikooli lõpetanud noort õpetajat-stažööri kritiseeritud: eriala valdab, kuid puudusi on metoodikas ja klassijuhatajatöös, eriti aga suhtlemises õpilaste ja lastevanematega. Jätame siinkohal kõrvale igavese poleemika selle üle, milline osa nende oskuste kujundamisel peab olema ülikooli stuudiumil ja milline praktilisel koolitööl. Praegu on tähtis see, et õpetajale esitatakse lisaks nimetatule sootuks uusi ja suuremaid nõudeid. Need kasvavad välja kooliüüenduse olemusest. Nimelt saab õpetaja senisest suuremaid vabadusi õppemeetodite ja -vormide valikus, õpilaste õpitöö korraldamisel ja juhtimisel, mitmekesisel tema kui kasvataja tegevus. Õpetajale kavatakse anda teatud arv tunde täita oma äranägemisel, ta peab suutma seda aega väärtuslikult ära kasutada. Suureneb õpetaja tähtsus nõuandjana haridustee valikul ja kutse-suunitluses. Seoses sellega muutuvad senisest olulisemaks teadmised ja oskused, mis on seotud õpilaste tundmaõppimisega, tema individuaalsuse arvestamisega. Kõik see nõuab eriti häid suhtlemisoskusi nii õpilaste kui ka nende vanematega. Kokkuvõtlikult võib öelda: järjest enam eeldatakse, et õpetajast saab õpilase kui tervikisiksuse arengu suunaja. Selline tendents õpetaja mõju laienemisele esineb muide kogu maailmas.